

Norges vassdrags- og energidirektorat Region Sør
Postboks 2124
3103 Tønsberg

Uttalelse til revidert plan for småkraftverk i Økta i Nore og Uvdal kommune

Økta Kraft i Nore og Uvdal søker om å utvide kapasiteten for det planlagte småkraftverket i Økta. Økt slukevne og produksjon vil blant annet føre til vesentlig lengre perioder med minstevannføring. Dette kan virke negativt på rødlistearter som er registrert i bekkejuvet ved endret fuktighetsregime. For at inngrepet ikke skal komme i konflikt med allmenne interesser, blant annet i forhold til naturmangfoldloven, må minstevannføringen settes til 125 l/ sek. Viss ikke akseptabel minstevannføring fastsettes, mener Fylkesmannen småkraftverket må konsesjonsbehandles.

Vi viser til søknad 21. august 2009 fra ROVAS som på vegne av grunneierne søker om å øke kapasiteten på småkraftverk i Økta i Nore og Uvdal kommune. Vi viser også til befaring 19. august 2009 med grunneiere, konsulent, NVE og Fylkesmannen.

Bakgrunn

Fylkesmannen har tidligere gitt uttalelse til bygging av Økta Kraftverk (ref. brev av 20. februar 2006)

Basert på planen som lå til grunn ved forrige søknad, konkluderte Fylkesmannen med at småkraftverket i Økta ikke kom i konflikt med vesentlig allmenne interesser i forhold til vannressurslovens § 8, eller laks og innlandsfisklovens §§ 7 og 10.

Det ble imidlertid forutsatt en del vilkår for at inngrepet skulle være akseptabelt ut fra et naturforvaltningsmessig aspekt. Dette gjaldt bl.a. at minstevannføringen måtte settes til 80 l/sek.

Revidert plan

Det søkes nå om å øke produksjonen i kraftverket til 4.2 GWh/år. Samtidig flyttes vanninntaket fra kote 365 til kote 425. Vanninntaket er planlagt i tilknytning til en kommunal branndam i elva. Rørtraseen blir ca 1330 m. Maksimal slukevne økes fra 1000 l/sek til 1400 l/sek. Minste driftsvannføring blir som før på 100 l/sek. Middelvannføringen ved inntaket er oppgitt til 640 l/sek.

Biologisk mangfold

Ved søknaden ligger det en biologisk bekkekløftvurdering for Økta utført av BioFokus. Resultatet viste funn av 16 rødlistearter av ulik truethetsgrad på den nedre del av strekningen som er planlagt regulert. Samlet ble bekkekløfta i nedre del av Økta vurdert som regionalt og nasjonalt verdifull. På den utvida strekningen opp til nytt vanninntak, ble det ikke funnet rødlistearter. Verdien på dette området er derfor satt til lokalt viktig.

Vurdering av revidert søknad

Vannføring

Økta er tidligere regulert ved overføring til Borgåi ca 12 km lenger opp i nedslagsfeltet. Det er ikke pålagt minstevannføring på den regulerte strekningen (ref Kgl.res. av 18.05.2001). Alminnelig lavvannføring er tidligere oppgitt til 80 l/sek. Det nye kraftverket er prosjektert med driftsvannføring på maksimum 1400 l/sek og minimum 100 l/sek, dvs. 14 % -219 % av middelvannføringen. En økning på 400 l/sek i maksimal driftsvannføring vil føre til en vesentlig økning av perioder hvor det kun vil renne minstevannføring på den regulerte strekningen. I følge kurvene for vannføring, vil det kun bli overløp under vårfloppen fra midten av april til slutten av mai. Ved opprinnelig slukevne på 1000 l/sek, ville det også vært overløp i enkelte perioder om sommeren og om høsten.

Ved forrige uttalelse, basert på et lavere uttak av vann og vedlagt rapport over biologisk mangfold, fant Fylkesammen at kraftverket var akseptabelt under forutsetning av at minstevannføringen ble satt til 80 l/sek. Den reviderte søknaden innebærer vesentlig økning i vannuttak, samt lengre regulert strekning. Det foreligger også oppdatert kunnskap om verdifullt artsmangfold i Økta. Slik sett har forutsetningene som lå til grunn for Fylkesmannens forrige uttalelse, blitt vesentlig endret. Ved høyere uttak av vann vil vannregime og fuktmiljøet i bekkekløfta bli vesentlig endret. Dette vil igjen kunne ha negativ effekt på de rødlisteartene som er registrert her. Lengre perioder med minstevannføring vil også påvirke den lokale ørreten i elva negativt.

Kartleggingen av bekkekløfta i Økta som er gjort av BioFokus, viste i alt 16 rødlistearter med ulik grad av truethet. Samlet ble bekkekløfta vurdert til å ha både nasjonal og regional verdi. Fylkesmannen anser derfor at øking i vannuttak, vil komme i konflikt med generelt artsmangfold og rødlisteartene som er registrert i Økta. Sett på bakgrunn av dette, anses det omsøkte kraftverket med økt slukevne, å komme i konflikt med allmenne interesser.

Fra 19. juni 2009 trådte Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) i kraft. I henhold til § 4 er målet med loven *"at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig"*.

Videre heter det i § 5 *"at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av"*.

Paragraf 6 omhandler generell aktsomhetsplikt hvor: *"Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede"*.

Fylkesmannen anser derfor at en så vidt stor øking i vannuttak kommer i konflikt med målene i §§ 4 og 5 i artsmangfoldloven. I henhold til § 6 skal tiltakshaver gjøre det som er rimelig for å unngå skade som er i strid med målene i §§ 4 og 5. For at den reviderte planen for Økta Kraftverk skal være akseptabel i forhold til vannmiljøet og de registrerte rødlistearter, må minstevannføringen derfor økes i forhold til de 80 l/ sek som er satt i NVEs opprinnelige vedtak (ref 9.juni 2006).

På bakgrunn av dette mener Fylkesmannen at minstevannføringen må settes til 125 l/ sek (20 %). Økt minstevannføring anses å være en forutsetning ut fra et "føre-var" prinsipp, bl.a. med fokus på de rødlistearter som er registrert i bekkekløfta. Viss ikke minstevannføringen settes på dette nivået, anser Fylkesmannen at inngrepet kommer i konflikt med naturmangfoldloven og allmenne interesser. I så fall er Fylkesmannen av den oppfatning at det reviderte småkraftverket må konsesjonsbehandles. I konsesjonsbehandlingen vil inngrepets negative effekt på artsmangfoldet kunne belyses nærmere, samt at sesongmessig, miljøbasert minstevannføring kan vurderes.

Uten akseptabel minstevannføring anses derfor for Økta Kraftverk å komme i vesentlig konflikt med artsmangfoldloven (§§ 4 og 5), og allmenne interesser i forhold til vannressurslovens § 8, eller laks og innlandsfisklovens §§ 7 og 10. Viss ikke utvidelsen av kraftverket ikke skal konsesjonsbehandles, men innvilges ved konsesjonsfritak, må følgende vilkår settes ut fra et naturforvaltningsmessig aspekt:

1. Minstevannføringen nedstrøms inntaket må settes til 125 l/sek. Dette av hensyn til et "føre-var" prinsipp i forhold til generelt biologisk mangfold, med spesiell vekt på forekomsten av rødlistearter i lokaliteten.
2. Minstevannføringen anses også å være positivt i forhold til den landskapsmessige verdien av juv og fossfall på strekningen.
3. Vanninntaket plasseres i eksisterende vanningsdam. Inntaksområdet må for øvrig gis en mest mulig diskre plassering, plastres med stein og tilpasses terrenget på best mulig måte.
4. Det forutsettes at bygging av vanninntaket ikke medfører vesentlig terrengmessig inngrep i form av veger, skjæringer etc. inntil elva.
5. Rørledningen forutsettes gravd ned i god avstand fra elva. For øvrig må traseen gis en best mulig terrengmessig tilpassing, med overdekking av stedlig masser.

Det forutsettes at eventuelle konflikter i forhold til kulturminner avklares med fylkeskommunen.

For øvrig gjør vi oppmerksom på at anlegget er tenkt plassert i et LNF-område i kommuneplanen for Nore og Uvdal med forbud mot bygge- og anleggstiltak som ikke er en del av jordbruksdriften. Det må derfor utarbeides egen reguleringsplan eller søkes om dispensasjon fra kommunens bestemmelser før byggearbeider igangsettes.

Med hilsen

Øivind Holm
Avdelingsdirektør

Erik Garnås

Gjenpart

Nore og Uvdal kommune
Direktoratet for naturforvaltning
Anne Kari Brugaard Nordre Teigen 3629 Nore